

NÉV- ÉS TÁRGYMUTATÓ

- absztrakt matematikai fejezetek** 55, 65
 adiafor determináció 165–166
 adó 46
 aequiterminális célszerűség 180
 affekció 15, 20, 28–29, 167
 affordancia 117
 alaktan 53, 210–211, 226
 algoritmikus szint 109–111
 algoritmus 11, 14, 65, 77, 85,
 110–111, 114, 119, 167, 186,
 194, 197, 206, 267
 alkalmazkodás 97, 99, 113, 115–117,
 155, 160
 általános problémamegoldó rendszer
lásd General Problem Solver
 Altrichter Ferenc 31
 amygdala 285
 analóg reprezentáció 35, 142–149,
 193
 anticipációs hiba 130
 architektúrális modell 74–80, 241
 Arisztotelész 115, 155, 250
 asszociacionizmus 81, 129–130,
 136, 211–214, 220–221, 238
 asszociatív-valószínűségi rendszer
 221
 áthatolhatatlanság 76, 96, 179,
 239, 243
 áttetsző kognitív modell 203
 attitűd 20–22, 37, 166–168, 172,
 181, 203, 221
 attraktor 260
 Austin, John 173
 automataelmélet 18, 39, 55, 58, 72,
 76, 80, 115–116, 123, 128–131,
 156, 187, 189, 193–195, 199, 206,
 208, 212, 215, 234–238, 267, 273
 autopoetikus rendszer 99, 103,
 118–120, 155, 163
awareness 275, 279, 286–288
 azonosságelmélet 75, 84, 248–251
Baars, Conrad W. 72, 268, 270,
 280–283
 Baldwin, James Mark 159
 Baldwin-hatás 159
 Ballard, Dana H. 105, 210
 Barkóczi Ilona 180, 288
 Bavelier, Daphne 264
 behaviorizmus 20, 25–26, 28, 38,
 44–45, 55–56, 59–60, 67–68, 102,
 128–129, 133, 139, 184, 189, 208,
 228–229, 235, 267, 276
 belső szemantika és szintaxis 28–29,
 32–33, 52, 76, 89, 102–103, 122,
 126–132, 134, 139, 141–144, 150,
 161, 168, 212–213, 236, 268–270,
 277, 281, 288
 belső térkép 68, 101, 117, 133–149,
 256
 bemeneti rendszer 227, 233–235, 242
 Bergson, Henry 120
 Berko, Jean 211
 Bernard, Claude 54
 beszámoló tudat (*lásd még awareness*)
 29, 98, 245, 268–269, 275–276, 279
 beszédaktus-elmélet 139, 168, 173

- Bever, Tom 22, 213
binary data (bit) 48, 51, 54, 62, 71, 192–193
binding lásd kötés
 Bíró Sándor 152, 178, 180
 Block, Ned 90, 93, 141, 251, 270
 Bloom, Paul 255
 Boole álma 86–87, 108, 140, 186–190
 boltívdíszítés-hasonlat 255
 Boros János 21
 Brentano, Franz 18, 42–43, 154, 168–171, 173, 175, 180, 195, 271
 Brewer, William 276
 Broadbent, David 23, 82–83, 237
 Bruner, Jerome 24, 95, 112, 121, 125, 138, 178–179, 215, 228–229, 235, 285
 Buzsáki György 201, 225
 Bühler, Karl 31, 56, 99–100, 137, 257
 Bybee, Joan 53, 211
- C**
 Cannon, Walter B. 54
 Changeux, Jean-Pierre 21, 24–25, 258–260, 264, 271
 Cherry, Colin 82
 Chisholm, Roderick 169–171
 Chomsky, Noam 23–25, 37, 53, 72, 78–79, 89, 110–111, 125, 129, 131–132, 139, 153, 155, 157, 159–162, 210, 226, 230, 233, 255
 Church–Turing-tézis 186
 Churchland, Patricia 22, 118, 203, 251–252
 Churchland, Paul 203, 251–252, 264
 Clark, Andy 81, 91, 116, 123, 201, 203, 206, 213, 216–217, 222
Cognition 22
Cognitive Science 15, 22–24
consciousness 272, 275, 279, 286–288
 Craik, Kenneth 52, 182
 Crick, Francis 66–67, 182, 264, 271
 Crane, Steven 89, 150
- családi hasonlóság** 115
 Csányi Vilmos 68, 120, 133, 152–153, 177, 179
 csatorna 46
- Csibra Gergely 152, 178, 180, 212, 243, 253, 271
- D**
 Damasio, Antonio 270–271
 Darwin, Charles 67, 99–100, 159, 199, 247, 254–255, 256–262
 darwini szelekciós elmélet (*lásd még* neurális darwinizmus) 99–100, 247, 257–262
 Dawkins, Richard 150
 Dehaene, Stanislas 101, 256, 258, 271, 282–283
 deklaratív tudás 38–39, 80, 190, 215, 262
 Dennett, Daniel 24, 27, 81, 100, 104, 119, 122, 127, 152, 159, 171, 173–181, 189, 195–196, 203, 220–221, 239–240, 272–275, 288
 Descartes, René 17, 78, 166–167, 183, 185, 266
 determinizmus 118, 122, 125–126, 135, 138, 155–158, 166, 183, 185–186, 189, 192–195, 234
 differenciálegyenlet-rendszer modellje 119–120
 digitális szervezőelv 192–193
 dinamikus modell 77, 163, 184–185, 244
 dinamizmus 116–121, 184–185, 244
 diszpozíció 32–33, 217, 243–244
 Donald, Merlin 118–119, 135–137, 152–153, 177, 179, 286–288
 Dretske, Fred 164–165
 Dreyfus, Hubert 29–30, 107, 114, 148, 195–196, 230
 Dupuy, Jean-Pierre 55, 192
 Durkheim, Emile 124–125, 156, 254
- éberség** lásd tudat előfoka
 Edelman, Gerald 258–261, 264, 264, 268
 egyetemes kalkulus 172
 együtt tüzelés *lásd* Hebb-szabály
 ekhoikus tár 83
 elbeszélő énelmélet 15, 95, 215, 272–275
 eliminatív materializmus 12, 203, 252

- ELIZA 70, 194
 elkerülő viselkedés 165
 Elman, Jeffrey 207, 222, 246,
 258–262, 264, 268
 Elman-féle hálózat 207, 258–262
 elme reprezentációs elmélete
 28, 89, 163, 166–168, 172–173,
 199, 204, 208–209, 242
 elme szintaktikai elmélete 28–29,
 47–52, 76, 88–91, 97, 107, 122,
 139, 150, 162, 167, 172, 194–196,
 217, 221, 241
 elméleti neuronok 57, 200–203,
 206, 209
 elméleti Turing-gép 187
 emlékezet 13–14, 32, 41, 53, 56,
 71, 83, 115, 118–119, 127,
 133–135, 137, 141, 144, 148,
 152–153, 183, 203, 214, 219,
 231, 265–266, 281–282, 287
 Engel, Pascal 43
 enkapszuláltság 28–29, 167,
 235–241, 244
 Erdélyi Máté 281–282
 Érdi Péter 123, 192, 202, 220
 erős mesterséges intelligencia
 hipotézise 69–70, 193–197
 értelmezés *lásd* hermeneutika,
 intencionalitás
 érzelmi mozzanatok 15, 30, 60,
 103, 157, 268, 282, 285
 érzetminőség 37–38, 41–42, 114,
 123, 160, 189, 197, 237, 251
 esemény-típus 31
 etnometodológia 196
 etológia 22, 31, 56, 60–61, 67–68,
 129, 132–133, 176–181, 228–229,
 242, 244, 246
 evolúciós ismeretelmélet 12, 18, 22,
 42, 44, 76, 93, 99–101, 104,
 121–123, 151–152, 155, 159–160,
 165, 173–181, 199, 225, 233, 236,
 242–248, 253–257, 272–274, 288
 evolúciós éntelmezés 104, 121–123,
 155, 174–178, 272–274
 exaptációs felfogás 159–160, 254–256
 externális szemantika 149–150
 Eysenck, Michael 60, 72, 91, 141–142,
 153
 fajspecifikus viselkedések 60, 67–68,
 132
 fejlődési értelmezés 12, 24, 27, 56, 81,
 93, 99–103, 111, 118, 125, 138, 140,
 154–165, 176–181, 201, 222,
 242–246, 255–261, 286–288
 fejlődéslélektan 102–103, 111, 125,
 138, 140, 154–164, 176–181,
 244–246, 257–261, 288
 Feldman, Jacob 105, 210
 felhőmetafora 184–185
 felülről lefelé hatások 96, 160,
 228–229, 283
 fenokópia 159
 fizikalizmus 31–32, 66–67, 74–77,
 83–85, 90, 92–93, 104, 109–110,
 117–122, 125, 137, 173, 179, 182,
 186–187, 191–192, 197, 229, 239,
 250–252
 fizikai szimbólumrendszer 85, 90,
 92–93, 137, 194
 fiziológia 11, 27, 31, 67, 87, 108–109,
 121–122, 124, 135, 149, 164, 166,
 173, 197, 224–227, 232, 242,
 247–251, 264
 Fodor, Jerry 12, 23, 76–77, 79, 82,
 88–92, 95–97, 111, 115–116,
 138–140, 150, 157, 163, 166–168,
 172–173, 199–200, 203, 212, 220,
 225–227, 229, 231–233, 235–238,
 241–243, 252, 281
 forgatókönyv-elmélet 230, 232
 Frege, Friedrich Ludwig Gottlob
 32, 43, 88, 108, 163, 170, 175
 funkcionálizmus 11, 15, 31–33,
 36–37, 67, 76, 89–90, 93, 117,
 173, 200, 218, 221, 247, 250–254,
 275
 Gadamer, Hans-Georg 122, 220
 Gall, Francis 231, 242
 gamma-oszcilláció 271
 gátlás 200–201, 208, 272
 Geier János 192, 206

- General Problem Solver* (GPS) 69–70, 233–235, 288
- generatív nyelvten 37, 57, 108, 110–111, 125
- genetikus kód 66–67, 243, 259–261
- genetikus episztemológia 154–155, 157, 160
- gépi modell 14–15, 20, 26–27, 30–31, 38–39, 45, 54–55, 60–94, 97–98, 102, 104–111, 114, 119–123, 131, 141, 148, 172–173, 181–201, 207, 214, 216–217, 221–222, 224, 229–230, 234, 266–267, 288
- gépi tanulás 12, 14, 20, 30, 53, 65, 94, 98, 102, 189–190, 195–196, 217
- Gergely György 152, 175, 178, 180–181, 243, 278
- Gibson, James 24, 117, 229
- Goffman, Erving 196
- Gombrich, Ernst 142
- gondolat nyelve 79, 89, 116, 139, 150, 168, 172, 221, 241
- Goodale, Melvyn 117, 218
- Goodman, Nelson 237
- Gopnik, Alison 113, 161
- Gould, Stephen 159, 255
- Greenwald, Anthony 284
- Gregory, Richard 95, 223, 236
- Grice, Herbert Paul 164, 180
- Guthrie, Stewart 208
- Guttenplan, Samuel 137, 171
- gyenge mesterséges intelligencia** 193–194, 197
- hálózati elv / hálózatelmélet** (*lásd még* konnekcionizmus; propozicionális hálózat) 14, 33, 57, 81, 123, 134–135, 141, 166, 184–186, 199–209, 212, 214, 216–218, 221–222, 224, 232, 249, 258–262, 282–283
- hallgatólagos tudás 113, 217, 277
- hangrestauráció 279
- Harkai Schiller Pál 28, 42, 72
- hármas modell 220
- Hatfield, G. Wesley 89, 164
- háttértár 39, 78–79, 84
- Haugeland, John 30–32, 76, 93, 166
- Hebb, Donald 23, 128, 200, 206
- Hebb-szabály 206–207
- Helmholtz, Hermann Ludwig von 40, 105, 223, 232, 237
- hermeneutika 20, 121–123, 220, 252, 274
- Hernád István (Stevan Harnad) 30, 38, 107, 111, 114–116, 122–123, 140, 197–198, 216, 269
- hiba 41, 57, 92, 97–99, 130, 210–211, 281
- Hilgard, Ernest 28
- Hofstadter, Douglas 87, 114, 186
- Holt, John 56
- homeosztázis elve 54, 58
- Horányi Özséb 142, 153
- horizontális képességléktan 149, 231, 244
- Hull, Clark 68, 133–134
- Hume, David 95, 208
- Husserl, Edmund 31, 43
- idegrendszeri plaszticitás** 97, 227, 244, 262–264
- idő a megismerésben 39, 41, 51, 60, 68, 75, 83–85, 87–88, 92, 94, 99–101, 105, 120, 130, 136, 153, 184, 201, 203, 210, 215, 237, 239, 243, 249, 259–260, 271–273, 283, 287–288
- ikonikus jel 137–138
- ikonikus tár 83
- illesztés 30, 57, 106–108, 114, 130, 155, 216, 229
- implementációs szint 27, 109–111, 217, 221
- indikáció 164
- információ szintaktikai fogalma 47–52, 88–91, 97, 162, 194–195
- információelmélet 20, 45–55, 58–60, 71–72, 139
- információfeldolgozó rendszer 33, 38, 55, 58–61, 65, 74, 78, 82–84, 108, 117, 125

- inger 29, 44, 56, 59–61, 83–85, 95, 98, 102, 117, 127–133, 161, 178, 200, 202, 208–209, 227–229, 236, 238, 241–242, 260, 269, 271, 273, 278, 280, 284–285
- inger-válasz séma 102, 130–131, 228
- ingerfüggetlenség elve 127–128, 135
- ingerhiba 29
- ingermintázat 57, 84–85, 124–125, 130–131, 201–203, 206–207, 221, 242, 258
- innátizmus 12, 79, 157–158, 162–163, 167, 230, 235, 243, 245, 258, 262
- instrumentalizmus 172–175, 178, 183, 186
- instrukciós tanulás 258
- integrációs ablak 233, 266, 271–273, 281
- intencionális hozzáállás 122, 127, 152, 173–181, 273–275
- internacionális naturalizmus 172–181, 257
- intencionális rendszerek 31, 33, 42–43, 151, 164, 171, 176, 180, 195, 273–275
- intencionalitás 15, 19, 31, 33, 42–43, 55, 106–107, 114, 122, 127, 151–152, 154, 168–181, 188–190, 194–195, 271, 273–275, 279, 288
- interfész *lásd* illesztés
- interpretációs szemantika 32
- intuitív tudás 46, 57–58, 123, 217, 277
- J**ackendoff, Ray 153, 280
- Jakobson, Roman 46–47
- jel elmélete 27, 46–55, 57, 88–89, 93, 137–139, 163–164, 194, 216–217, 261, 278–280
- jel alakja (*shape*) 88
- jel/zaj-arány 46–47, 58, 228–229, 241, 261
- Johnson, Mark 222, 244
- Johnson-Laird, Philip 29, 52, 142
- Julesz Béla 24, 227, 239
- Just, Marcel 25
- K**ampis György 24, 120, 123
- kacsá-nyúl-ábra 234
- Kanizsa, Gaetano 51, 239
- Kant, Immanuel 15, 28–29, 40–41, 57, 72, 155–156, 160, 167
- kapcsolatelvűség 77, 181, 208
- Kardos Lajos 79, 127, 133–134, 148, 153, 164–166, 180
- Karmiloff-Smith, Annett 99, 103, 111, 158, 162–163, 179, 181, 222, 243–246
- karteziánus tudat 28, 30, 57, 77–79, 172, 182, 186, 188, 243, 266
- karteziánus színpad 78–79, 266
- kategorizáció 53, 113, 115–117, 123, 163, 206, 215–216, 218–219, 254–256
- Keane, Margaret 91, 141–142, 153
- képi tudás 13, 35–36, 135, 141–149
- késleltetett reakció 128
- készségjellegű tudás 13, 35–39, 101, 113, 116, 119, 130–131, 181, 215, 217–220, 255, 275–277, 281
- két világ polgára 122
- kétnyelvűség 262
- kettős disszociáció 280
- kettős kódolási elmélet 143
- kettős modellek 213–220
- kibernetika 20, 27, 45, 53–56, 60
- kijelentéshálózati elmélet 134, 140–143
- Kim, Karl 262
- kínai szobás kísérlet 114, 188, 190, 194, 198
- Kinsbourne, Marcel 239–240, 273
- Kintsch, Walter 115, 203, 229
- Kiss Szabolcs 114, 164, 173, 180–181
- kiváltó ingerek 60, 132–133
- klasszikus kognitívizmus 14, 23, 30–34, 59–60, 73–108, 112–123, 140–143, 166, 199, 207–208, 212–214, 216, 222–223, 232, 235, 288
- koartikuláció 129–130
- Koch, Christof 271
- kódolás 45–51, 61, 66–67, 78, 82–84, 143, 153, 172, 178, 193, 209, 252, 259, 279, 282

316 | A MEGISMERÉSTUDOMÁNY ALAPJAI

- Koestler, Arthur 182–183
 kogníció 15, 29–30, 77, 96–97, 167, 226, 270, 284
 kognitív ellenforradalom 229–230, 238
 kognitív forradalom 20, 23, 45, 59–73, 112, 121, 136, 228, 267
 kognitív pszichológia 19–21, 26, 30, 44, 59–62, 76, 81, 84, 91, 97, 117, 125, 128, 138, 267, 270, 275–276
 kognitív térkép 68, 101, 117, 133–134, 143–148, 256
 koherencia 29, 61, 156–157, 195, 213, 218, 221–222, 267, 270–273
 kompetencia 27, 37, 60, 110–111, 131
 kompozicionális szemantika 31–33
 komputációs elméletek 108–111, 114, 235–236
 komputációs szint 11, 15, 27, 57, 76, 106, 108–111, 113–114, 185–186, 197, 201–202, 215, 233, 235–236, 271, 281
 komputerfunkcionalizmus 90
 konáció 15, 28–29, 167
 konceptuális függőségi háló
lásd forgatókönyv-elmélet
 konceptuális primitívumok 245
 konnekcionizmus 23, 57, 60, 77, 81, 105, 116, 135, 189–190, 192, 199–222, 232, 238, 241, 258–262, 282–283
 konstrukcionizmus 120, 122, 155–158, 196, 218, 221, 244, 258, 272–273, 278–279, 282
 kontrasztív kutatás 280–283
 kora gyermekkori idegrendszeri plaszticitás 244
 korlátozott hozzáférés 234–236, 241, 277, 279, 281, 284, 287
 korrespondenciaelmélet 29
 Kosslyn, Stephen 86, 146
 Kovács Ilona 11, 24, 27, 111, 153, 218–219, 225, 227, 264, 288
 Köhler, Wolfgang 76–77, 99, 122, 184
 kölcsönös tudás 29
 kötés (*binding*) 268, 271, 287
 következtetés 237
 központi feldolgozó egység
(lásd még General Problem Solver)
 75, 77, 84–85, 103, 107, 131, 167, 201, 232–233, 288
 Kripke, Saul Aaron 251
 Kuhl, Patricia 113, 161
 Kuhn, Thomas 96, 237
 kultúra 55, 61, 91, 96–97, 101, 118, 135–137, 142, 152, 156–157, 159, 178–180, 215, 217, 222, 254, 269, 288
 kvália *lásd* érzetminőség
- l**abirintustanulás 133–134
 Lachter, Joel 213
 lapos komputáció 235–236
 Lashley, Karl 129–131, 209
 László János 126
 Latour, Bruno 26, 58, 125–126
 Leary, Dianne 28
 lehorgonyzás 30, 34, 37, 41, 93, 107–108, 140, 150, 172, 209, 216, 242, 248, 253
 Leibniz, Gottfried Wilhelm 172
 leíró nyelvi modell 32, 36, 87–88, 98, 113, 115, 140–141, 148, 167–168, 173, 222
 Lendvai L. Ferenc 9
 Leslie, Alan 114, 163, 178, 180
 Lévy-Bruhl, Lucien 156
 Lewin, Kurt 56
 Libet, Benjamin 272
 Locke, John 95, 116, 213
 lokális inger 95, 239
 Lovász László 193
 Lukács Ágnes 214
 Lurija, Alekszandr Romanovics 270–271
- M**ach, Ernst 42, 175–176, 273
 magképességek 103
 Mandler, George 25
 Mandler, Jean 245
 Marcel, Anthony 278–279, 284
 Margitay Tihamér 21, 44

- Márkus György 121
 Marr, David 11, 15, 23, 25, 27, 106, 108–111, 225
 Marton Magda 95, 217, 253, 284–285
 Maynard Smith, John 66, 72
 Mayr, Ernst 247
 McClelland, David 23, 123, 201–203, 205, 210–212, 222
 McCulloch, Warren 24, 92, 208
 McCulloch–Pitts-modell 24, 192, 208
 megosztott reprezentáció 209, 282
 Mehler, Jacques 22, 24–25
 Meltzoff, Andrew 113, 161
 memória (*lásd még emlékezet*) 53, 63, 68, 109, 152–153, 287
 mentalizmus 33, 40, 56–58, 60, 108, 125, 168, 195, 210, 252, 277
 mesterséges intelligencia (MI) 12, 14, 23, 27, 29, 35, 52, 62, 68–72, 80, 94, 106, 119, 140, 184, 186, 188, 190, 193–197, 230, 251, 267
 Mettens, Philippe 282–283
 Metzler, Jacqueline 144
 Mezei Balázs 169
 mikroreprezentáció 206, 217, 234, 271–273
 Miller, Geoffrey 23, 46, 52–53, 72, 83, 130–131, 229, 255–256
 Milner, David 117, 218
 Minsky, Marvin 25
 mintázat (*lásd még ingermintázat*) 51, 57, 84–85, 88, 95, 107, 124–125, 130–131, 201, 207, 210, 221, 244–245, 258
 modellálás 27, 59–61, 106, 228
 modul 14, 97, 149, 158, 162, 167, 223–246, 281–282
 modularitás 23, 77, 79, 103, 108, 123, 157–158, 163, 179, 199–201, 216, 223–246, 254, 256, 281–282
 modularizáció 158, 201, 243–244
 Morris, Charles 138
 Morton, John 244
 Moscovici, Serge 53, 126, 178
 Mountcastle, Vernon 224
 Müller, Georg Elias 250
 Müller, Johannes 40, 227, 232–233
 Müller–Lyer-illúzió 96, 238–239
 Nádasdy Zoltán 152, 178, 180
 naiv tudatelmélet 27, 29, 62, 106, 113–114, 166, 173, 176–178, 180, 232, 252
 narratív metateória 15, 95, 215, 272–275
 naturalizmus 172–179, 257, 274
 Neisser, Ulric 24, 60, 267, 279
 nem tudatos kognitív folyamatok (*lásd még awareness; tudatosság*) 37, 266–267, 270, 272, 276–286
 népi pszichológia 166, 173, 203
 Neumann János 14, 63, 72, 75, 78–81, 187, 191–193, 199
 Neumann-típusú gép 14, 78, 191–193
 neurális darwinizmus 257–262
 neurális modell 11–12, 23, 101, 192, 199–209, 222, 224–225, 251–254, 256–264, 269–272
 neurális újraverbuválás 101, 256
 neurobiológia 13, 18, 21–23, 27, 57, 100, 105, 108, 118, 126, 132–133, 224–226, 232, 235, 249, 252–253, 257, 264, 269–272, 282–286
 neurofilozófia 203, 251–254
 neurofiziológiai elmélet 224–226
 Newell, Allen 23, 69, 74, 77, 85, 88, 90–94, 97–101, 104, 107, 111, 187, 194, 210, 226, 256
 Nietzsche, Friedrich 247
 Norman, Donald 19–20, 23, 25, 72, 219
nyelv *lásd* leíró nyelvi modell; nyelvészet; nyelvi szerveződés
 nyelv megjelenése 135–140
 nyelvi funkciók elmélete 47, 256
 nyelvi intuíció 57–58, 277
 nyelvi szerveződés 31–32, 61, 140–141, 226–231
 nyelvi torzítás 79, 167, 279, 282
 nyelvészet (*lásd még generatív nyelvtan*) 12, 23, 27, 37, 44–46, 57, 60–61, 73, 80, 88, 97, 110–111, 125, 132, 151,

318 | A MEGISMERÉSTUDOMÁNY ALAPJAI

- 154, 209, 226, 228–229, 232,
249–250, 258, 277
- nyelvészeti lázadás 228–230
- Nyíri Kristóf 9, 42, 90, 118, 175,
198, 273
- Orwelli torzítás sémája** 239–240
- Osgood, Charles 138
- Önfejlődés** *lásd* autopoetikus rendszer
önmagába zárttság *lásd* enkapszuláltság
- Paivio, Allen** 143
- Parallel Distributed Processing* (PDP)
(*lásd még* konnekcionizmus;
párhuzamos feldolgozás) 23, 201
- párhuzamos aktiválás 204–205, 208
- párhuzamos feldolgozás 75–83, 105,
123, 192, 201, 204–205, 208–213,
215–216, 268, 281–282, 288
- Pavlov, Ivan Petrovics 208
- Peirce, Charles Sanders 137–138, 160
- Penrose, Roger 72, 119
- performancia 110–111, 131
- Perner, Joseph 114, 163, 178, 180–181
- Piaget, Jean 12, 18, 102–103, 111,
125, 154–163, 166, 179, 181, 192,
244–245, 275, 280
- Pinker, Steven 12–13, 24, 213–214,
222, 233, 255
- Pitts, Walter 24, 192, 208
- plaszticitás *lásd* idegrendszeri
plaszticitás
- Platón 31, 90, 93, 108, 172, 259
- Polányi Mihály 37, 113, 217, 275, 277
- Popper, Karl 99–100, 176, 184–185,
257
- Posner, Michael 23, 72, 249
- Posner-helyzet 83–84
- prevenió 165
- próba-szerencse tanulás 257
- procedurális tudás 38–39, 80, 123,
215
- programozási nyelvek 64–65, 79
- propozicionális attitűdök 166–168,
203, 221
- propozicionális hálózat 86, 89, 115,
123, 134–135, 141, 220–222, 232,
241
- propozicionális tudás 35–37, 39, 89,
107, 116, 119, 142–143, 148–149,
232, 241
- prototípuselv 115, 206
- Pylyshyn, Zenon 76–77, 82, 86, 89, 91,
111, 148, 199, 212, 227, 241
- Quine, Willard van Orman** 137, 257
- realista intencionalitás** 172–179, 257
- redundancia 50–51, 212
- rendhagyó múlt idő tanulása 210–214
- reprezentáció 124–169, 174, 176, 179,
181
- reprezentációs elme elmélete 28, 89,
163, 166–168, 172–173, 199, 204,
208–209, 242
- reprezentációs elv 90, 135, 113–117,
140, 163, 166–168, 172–173, 176,
181, 208–209, 216, 221
- reprezentációs újraírás 103, 158,
162–164, 179
- Ricoeur, Paul 21
- Rizzolatti, Giacomo 253
- Rock, Irving 95, 223, 239
- Rosch, Eleanor 123, 264
- Rumelhart, David 23, 123, 201–202,
205, 207, 210–212, 222
- Russell, Bertrand 34, 70
- Ryle, Gilbert 25, 28, 33, 37, 72, 110,
182, 217, 266
- Schank, Roger** 62, 115, 193, 196,
229–230
- Searle, John 105, 114, 117, 139, 171,
173, 188, 194–196
- self 174, 272–275
- séma 36, 98, 128, 135, 151, 155–156,
160, 162, 177–178, 207, 228, 232
- semleges megismerés elve 31–33
- „semmi egyéb, mint” modellálás
201–203
- Shannon, Claude 24, 45–48, 50, 72
- Shepard, Roger 144
- Sherrington, Charles 200

- Simon, Herbert 23, 25, 69, 73, 85,
87, 191, 197, 210
- Slobin, Dan 211
- Slumin, 262–263
- Smith, J.-C. 19
- Smolensky, Paul 101, 216–217, 220,
222
- sorrendiség problémája 79, 129
- specifikus érzékleti energiák törvénye
132–133, 158, 179, 223, 231–233,
241, 270
- specifikus nyelvi zavar 214
- Spelke, Elizabeth 103, 111, 163, 245
- Sperber, Daniel 25, 150, 233, 236, 243
- statisztikai tanulás 14, 53, 81, 98, 212,
217, 224
- statisztikus működésmód 14, 192
- Stich, Stephen 89
- súlyviszony-beállítás *lásd* Hebb-szabály
- Szabálykövetés** 30, 39, 45, 116, 151,
155, 178, 189, 196, 198, 203–207,
210–222, 276–279
- szabályozás 13, 18, 27, 30, 32, 39,
45–46, 48, 53–58, 60–61, 65–68,
70, 79–80, 87–88, 98, 107, 109,
116, 131, 138, 142, 155, 190, 196,
198, 201, 203–222, 248, 254–255,
276–279
- szándéktulajdonítás *lásd*
hermeneutika; intencionalitás
- száz milliszekundumos elv 87–88,
210, 235, 284
- százlépéses szabály 105, 109–110,
209–210
- szekvenciális feldolgozás 50, 65, 75,
78–84, 86, 123, 130–132, 134, 140,
148, 196, 199, 210, 215–216, 288
- szelektív tanulás (*lásd még* neurális
darwinizmus) 99, 152, 257–262
- szellem a gépben 183, 196, 266
- szemantika 28, 32–33, 39, 43, 47, 76,
85, 88–90, 108, 122, 125, 131, 135,
137, 146, 149–150, 153, 162, 166,
194–196, 203, 208, 211–213,
216–217, 219, 230, 242, 251–252,
269, 272, 280–288
- szemantikai feldolgozás 85, 269,
280–288
- szemantikai szubkogníció 284
- szemantikus emlékezeti hálózat
153, 203
- szemiotika 27, 139, 161, 274
- szemiotikai materializmus 274
- Szentágothai János 224, 246
- szimbólummanipulációs felfogás
28–29, 31, 76, 85, 88, 93–94,
106–109, 113, 116, 150, 185–189,
199–200, 213, 216, 221–222
- szimulációs felfogás 175
- szintaktikai elmélet 28–29, 47–52, 76,
88–91, 97, 107, 122–123, 139, 150,
162, 167–168, 172, 194–196, 213,
217, 221–222, 241
- szintaxis autonómiafelfogása 226
- szisztémás magyarázat 32
- szociális kognitív tudomány 59, 61,
100–101, 107, 113–114, 116,
122–123, 137, 149–152, 155–157,
163, 177–178, 196, 217–218, 229,
253, 270, 273, 288
- szociális mintázatok *lásd*
társas értelmezés
- szolipszizmus 12, 14, 35, 172, 177
- szomatikus darwinizmus 258
- sztálini torzítás sémája 239–241
- szubszimbolikus modell 123, 216–217,
220–221
- szupernormális ingerlés 133
- tabuszavak felismerése** 285
- tanulás 12, 14, 20, 30, 53, 56–57, 65,
68, 81, 93–94, 96, 98–103, 118, 128,
133–134, 150, 152, 158–160, 162,
164, 178–179, 189–190, 195–196,
202, 206–208, 210–213, 214, 217,
224, 237–241, 243–244, 253,
256–259, 262, 268, 276
- tanulás tanár nélkül 57, 206–207
- társas értelmezés 12–13, 15, 29–30, 44,
60–61, 107, 115, 125, 150–152,
156–157, 162–163, 176–180, 196,
198, 204, 217–218, 233, 243,
253–254, 270, 272, 287–288

320 | A MEGISMERÉSTUDOMÁNY ALAPJAI

- természetes jelentés 164
 területspecifikus szerveződés 102,
 158, 179, 226, 231, 233, 244–245
 tervezeti hozzáállás 173
 tervvisszafejtés 122
 Thorndike, Edward 56, 99, 208, 257
 Tiberghien, Guy 17, 21
 Tolman, Edward 24, 68, 117, 129,
 133–134
 Tomasello, Michael 152, 179, 243,
 288
 topografikus modell 77, 184–185
 TOTE-elv 130
 tömeghatás elve 209
 transzducerek 227, 233, 242–243
 tudás és készség *(lásd még*
készségjellegű tudás) 276
 tudás ismertség révén 34
 tudás leírás révén 34
 tudástípusok 33–44, 219
 tudat 15, 41, 43, 75, 78, 81, 93,
 98–99, 104, 136, 166, 168–170,
 174–180, 187, 195, 208, 212, 235,
 237, 245, 250, 253, 256, 265–288
 tudat előfoka *(lásd még awareness)*
 177, 179–180, 275, 286–288
 tudati határállapotok 280–286
 tudatosság *(lásd még awareness;*
consciousness) 265–288
 tudattalan/tudatelőtes *lásd awareness;*
 tudatosság
 TUDNI MIT és TUDNI HOGYAN 23, 33,
 37, 79, 110, 116
 tudományos magyarázattípusok 32
 túláltalánosítás 211, 214
 Turing, Alan 23–24, 68–69, 108,
 114, 186–191, 194, 196–197
 Turing-adekvátság 114, 197, 251
 Turing-gép 68–69, 187, 188–191,
 191, 194, 196–198
 Turing-próba 69, 114, 188–190,
 194, 196–198
 tükkörneuronok 252–254
- U**
 Uexküll, Jakob von 133
 Új Szemlélet 95, 228–229, 235,
 237–238, 267, 285
- V**
 Vaklátás 281, 283–285
 Vámos Tibor 88
 vélekedés-vágy koncepció 28, 43, 123,
 167–174, 178, 180, 203, 221, 241
 velünk születettség *lásd* innátista
 modell
 vertikális képességlektan 149, 231,
 244
 vevő 46–47
 Vigotszkij, Lev Szemjonovics 12, 122,
 218
 viselkedés 19–20, 28–33, 38, 44,
 55–61, 65–69, 72, 76, 99, 114, 117,
 125–135, 138, 159, 171, 173–175,
 177, 179–180, 189, 196–197, 206,
 208, 210, 213, 217–219, 252–253,
 255, 257–258, 270, 276
 viselkedéslánc-modell 134
 visszafelé propagáció 206–207
 visszajelentés 54, 56, 130, 206
 voltaképpeni tudat *(lásd még*
consciousness) 286–288
- W**
 Watson, James 66–67
 Weaver, Warren 45, 47, 72
 Weiskrantz, Larry 284
 Wernicke–Geschwind-modell 248–249
 Wertheimer, Max 41–42
 Wiener, Norbert 53–54
 Winograd, Terry 98
 Wittgenstein, Ludwig 80, 115–116,
 137, 140, 143, 187
 Wundt, Wilhelm 18, 41–42, 124–125,
 132
- Z**
 zaj 46–47, 58, 228, 241, 261
 Zeki, Semir 225, 243, 271